

Quickscan flora en fauna 'De Bolst', Erp

Oktober 2017
P17-174/W1381
Auteur: A. Paulusse

Natuur-Wetenschappelijk Centrum
078-6213921
nwcadvies@nwcadvies.nl
www.nwcadvies.nl

Quicksan flora en fauna 'De Bolst', Erp

Quickscan flora en fauna 'De Bolst', Erp

Opdrachtgever: KuiperCompagnons

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Hans Bruning, Rob Haan, Arend Mulder, Koen Woerdenbag

Samenstelling: Anne Paulusse

Foto's: Rob Haan

Quickscan flora en fauna 'De Bolst', Erp [Samenst.: Paulusse, A.] [Foto's: Haan, R.]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Wet natuurbescherming, 'De Bolst', Erp

W1381/P17-174

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, oktober 2017

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Gebiedsbeschrijving en voorgenomen plannen	9
3 Wettelijk kader	11
4 Methode	15
5 Resultaten	19
6 Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	23

Referenties

Bijlagen

Bijlage 1: Beschermden soorten Wet natuurbescherming

Bijlage 2: Vrijgestelde soorten provincie Noord-Brabant

Bijlage 3: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Bijlage 4: Vogels en ruimtelijke ingrepen

Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de conclusies uit voorliggend rapport weer. Voor de volledigheid en om een verkeerde interpretatie te voorkomen, dient ook hoofdstuk 6 (effecten, verplichtingen en aanbevelingen) gelezen te worden.

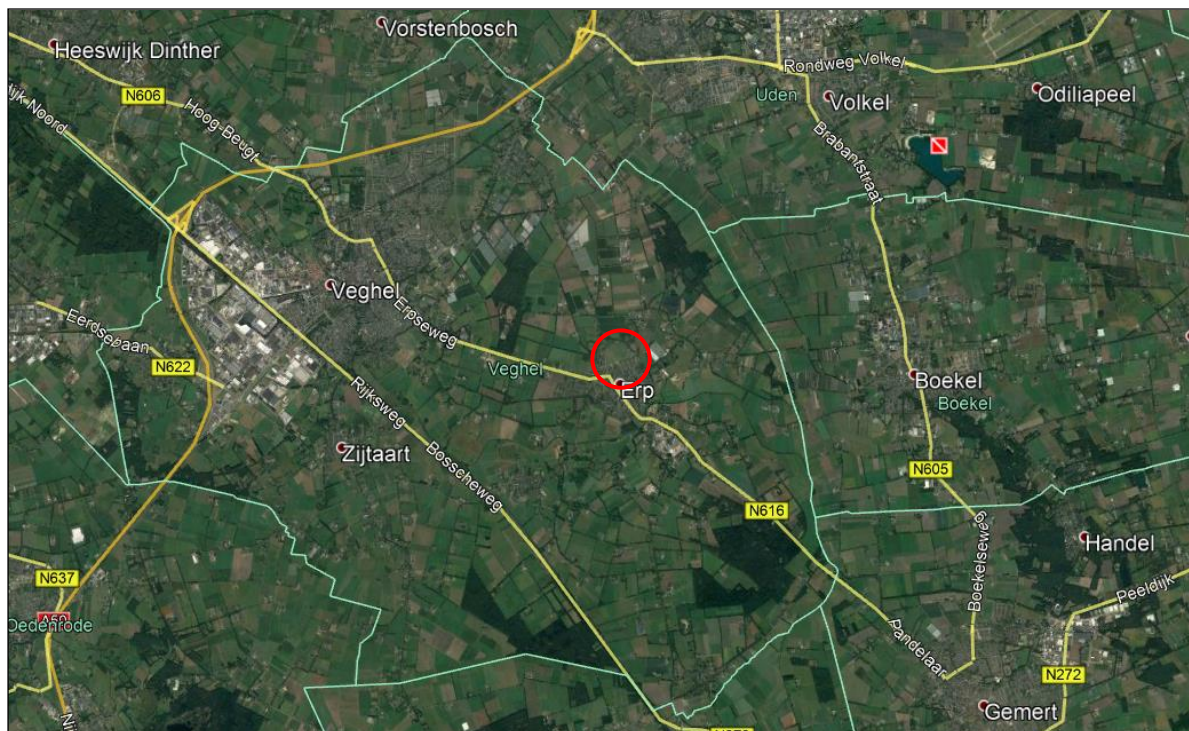
Soort(groep)	Effecten beschermde soorten	Verplichtingen
Vleermuizen	Geen	Zorgplicht. Bijvoorbeeld: Lichtverstoring voorkomen door werkzaamheden zoveel mogelijk overdag uit te voeren en verlichting alleen daar richten waar het noodzakelijk is
Vogels met vaste verblijfplaats	Mogelijk aantasting functioneel leefgebied van Steenuil/Kerkuil	-Aanvullend onderzoek naar Steenuil/Kerkuil volgens kennisdocument van BIJ12 -Zorgplicht
Overige vogels	-Mogelijk aantasting leefgebied Patrijs -Mogelijk verstoring overige broedvogels	-Aanbevolen aanvullend onderzoek Patrijs -Zorgplicht
Grondgebonden zoogdieren	Mogelijk aantasting functioneel leefgebied van Das en/of Wezel/Hermelijn/Bunzing	-Aanvullend onderzoek naar Das en Wezel/Hermelijn/Bunzing o.a. volgens kennisdocument van BIJ12 -Zorgplicht
Amfibieën	Mogelijk aantasting functioneel leefgebied en verblijfplaats van Rugstreepad	-Aanvullend onderzoek naar Rugstreepad volgens kennisdocument van BIJ12 -Zorgplicht
Vissen	Geen	Zorgplicht, indien watergang worden aangetast
Watergebonden ongewervelden	Geen	Zorgplicht, indien watergang worden aangetast
Vaatplanten	Geen	Zorgplicht

1. Inleiding

KuiperCompagnons is gevraagd een bestemmingsplan op te stellen voor een nieuw woongebied op de locatie 'De Bolst' in Erp. Het plangebied is deels al bouwrijp gemaakt en deels nog agrarisch in gebruik.

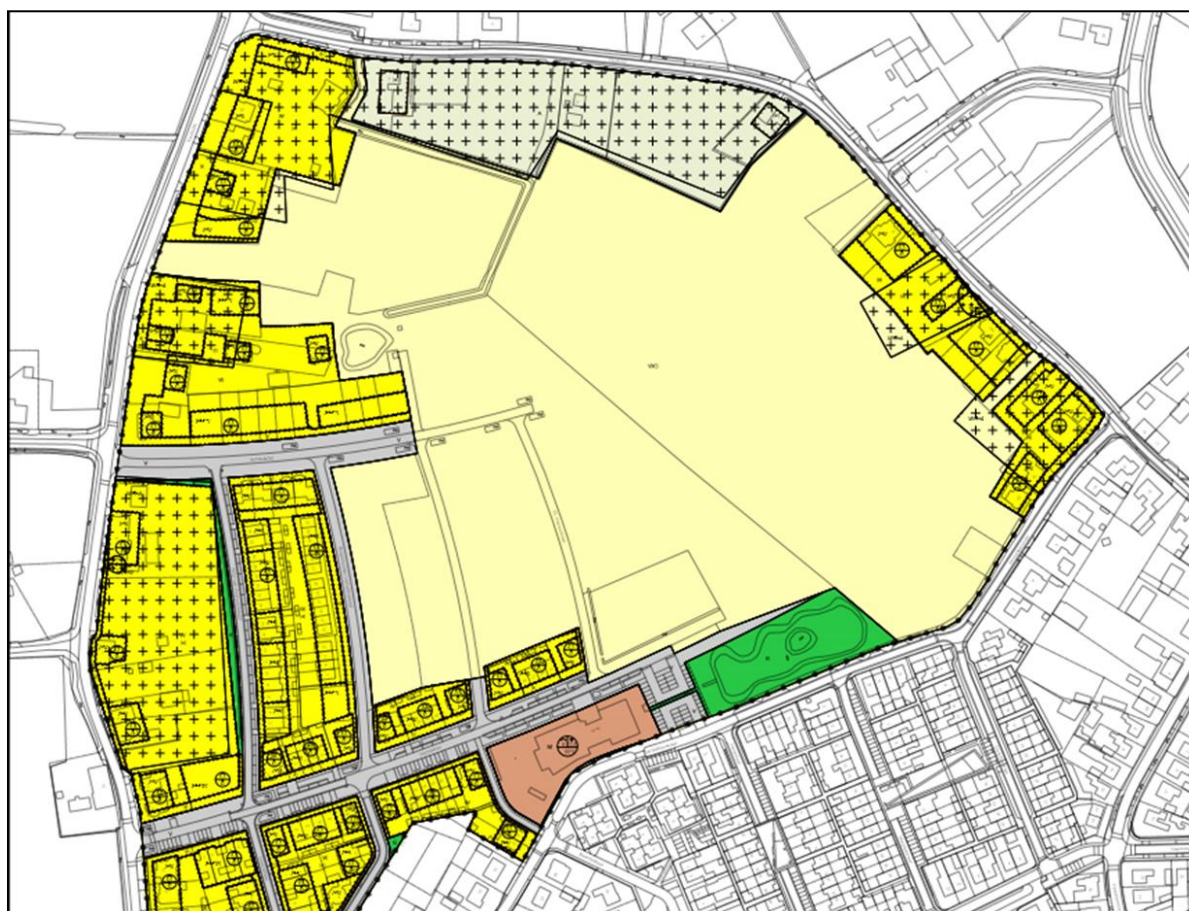
In het kader van de Wet natuurbescherming dient bij het opstellen van bestemmingsplannen, onderzoek gedaan te worden naar de (mogelijk) aanwezige natuurwaarden en dient een beoordeling gemaakt te worden van eventuele negatieve effecten van de plannen op deze waarden.

KuiperCompagnons heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) opdracht gegeven voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna op de locatie 'De Bolst' in Erp en voor advisering omtrent de relevante natuurwetgeving.

Figuur 1: Ligging plangebied (rood omcirkeld) in de omgeving

bron: Google Earth, 2017

Figuur 2: Begrenzing plangebied (licht geel gearceerd)

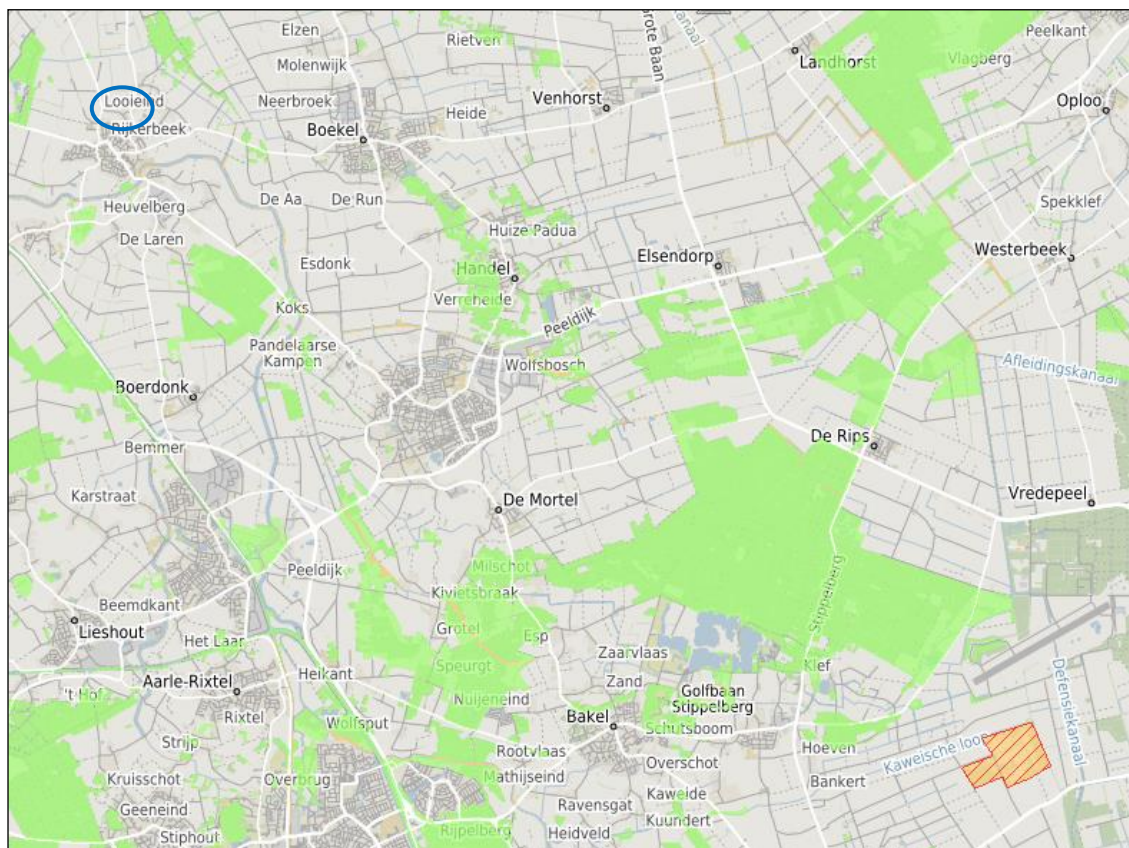
bron: KuiperCompagnons, 2017

2. Gebiedsbeschrijving en voorgenomen plannen

Het plangebied bevindt zich in het noorden van Erp, aan de grens van de bebouwde kom, in de gemeente Meierijstad (provincie Noord-Brabant) (figuur 1 op de vorige pagina). Het plangebied wordt deels begrensd door wegen en woningen met bijbehorende tuinen (figuur 2 op de vorige pagina). Aan de noord- en oostzijde ligt de weg Oudveld, aan de zuidgrens ligt de Kerisakkerstraat en de Horstakker en in het westen de weg Voorbolst. Het plangebied bestaat uit verruigd grasland, met een schuurtje. Ook zijn er bomen en is een watergang in het plangebied aanwezig. Een deel van het plangebied is al bouwrijp gemaakt.

Beschermde gebieden

Het dichtstbijzijnde gebied dat onder de bescherming van de Wet natuurbescherming valt, is het Natura 2000-gebied "Deurnsche Peel en Mariapeel" (figuur 3).

Figuur 3: Ligging plangebied (blauw omcirkeld) t.o.v. Natura 2000 gebied "Deurnsche Peel en Mariapeel" (rood gestreept) en NNN-gebieden (groen gearceerd)

Bron: Provincie Noord-Brabant, 2017

Dit gebied bevindt zich op ongeveer 20 kilometer afstand van het plangebied. Vanwege deze grote afstand is er geen sprake van significant nadelige effecten op aangewezen

habitattypen en doelsoorten van beschermde natuurgebieden als gevolg van geluid, trillingen, licht en dergelijke. Bij een verwachte toename in stikstofdepositie als gevolg van bijvoorbeeld een toename in verkeersgeneratie, is wel een toetsing in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) nodig. Een dergelijke toetsing is niet opgenomen in deze rapportage.

Daarnaast maakt het plangebied geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (figuur 3 op de vorige pagina). Omdat er, als gevolg van de voorgenomen plannen, geen oppervlakte aan NNN-gebied verloren gaat, is er geen verdere toetsing aan de wet- en regelgeving omtrent het NNN nodig.

Voorgenomen plannen

Een bestemmingsplan wordt opgesteld voor een nieuw woongebied op de locatie 'De Bolst' in Erp. Voor de realisatie van nieuwe woningen wordt mogelijk het hele plangebied leeggemaakt en zullen de watergang, het schuurtje en de bomen in het plangebied aangetast worden.

3. Wettelijk kader

In Nederland is de bescherming van belangrijke natuurwaarden vanaf 2017 wettelijk vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Het gaat hierbij zowel om bescherming van soorten als bescherming van gebieden. In dit geval is alleen soortbescherming aan de orde.

Voor dier- en plantensoorten zijn in de Wnb een aantal verbodsbepalingen opgenomen, waarvan vooral de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 belangrijk zijn in het kader van flora- en fauna onderzoek bij onder andere ruimtelijke ontwikkelingen (tekstvak 1).

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 Wet natuurbescherming:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van de dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn of bijdrage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen of af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10

1. Het is verboden:
 - a) In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten genoemd in de bijlage, onderdeel A bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b) De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
 - c) Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De verbodsbepalingen uit bovenstaande artikelen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen uit de Wnb kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden en het kappen van bomen. Ook bij het opstellen of herzien van bestemmingsplannen zijn de bepalingen uit de Wnb van belang. In het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) dient bij het opstellen en herzien van bestemmingsplannen en bij (ruimtelijke) activiteiten een toetsing aan de Wnb plaats te vinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- Een inventarisatie van het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit;
- Een inventarisatie en beoordeling van (significant) nadelige effecten als gevolg van de activiteit, op beschermde soorten die binnen het plangebied en/of binnen de invloedssfeer van de activiteit aanwezig zijn;
- Indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

De Wnb kent drie categorieën van beschermde soorten die ook terug te vinden zijn in de artikelen met verbodsbepalingen: alle vogels uit de Europese Vogelrichtlijn (artikel 3.1), alle soorten die in de Europese Habitatrichtlijn vermeld worden (artikel 3.5) en "overige soorten" (artikel 3.10) die alleen op nationaal niveau beschermd worden. Provincies hebben het recht om af te wijken van de lijst met "overige soorten" door vrijstellingen te verlenen voor bepaalde soorten. Hierdoor kan deze lijst per provincie verschillen. Een overzicht van alle beschermde soorten is te vinden in bijlage 1. Een overzicht van de vrijgestelde soorten van de provincie Noord-Brabant is te vinden in bijlage 2.

Soorten Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Wanneer er minimaal één verbodsbepaling uit artikel 3.1 en/of artikel 3.5 Wnb overtreden wordt door de voorgenomen activiteit, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen wordt voor soorten uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn alleen verleend wanneer voldaan wordt aan *elk* van de volgende voorwaarden:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- Zij is nodig:
 - a) In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; of
 - b) In het belang van een dwingende reden van groot openbaar belang; of
 - c) In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;

- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor vogels kan echter geen beroep gedaan worden op belang b “dwingende reden van groot openbaar belang”.

Wanneer overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden door het treffen van mitigerende maatregelen, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Wel kan in dergelijke gevallen toch ontheffing aangevraagd worden om de te treffen maatregelen goed te laten keuren. Indien het bevoegd gezag de maatregelen goedkeurt, wordt door hen een “positieve afwijzing” afgegeven.

Bij de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wnb zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevin- dingen uit de flora- en faunatoets vermeld en worden maatregelen beschreven die uit- gevoerd zullen worden om ervoor te zorgen dat de nadelige effecten op beschermde plant- en diersoorten in en binnen de invloedssfeer van de activiteit zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel te beperken.

Overige soorten

Voor de soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 mits een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode van toe- passing is op de activiteit. Indien aantoonbaar gewerkt kan worden volgens een der- gelijke gedragscode, hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor overtreding van één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wnb.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtre- ding van verbodsbepalingen wel een ontheffing aangevraagd te worden. De onthef- fing kan voor deze soorten echter op grond van meer belangen verleend worden dan het geval is voor de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten.

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermden) de zorgplicht uit artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moe- ten worden.

4. Methode

De quickscan die uitgevoerd is, bestond uit een veldbezoek en een literatuuronderzoek. Voor het literatuuronderzoek is gebruikgemaakt van verspreidingsgegevens van soorten verzameld door instanties zoals RAVON, Vlinderstichting en EIS-Nederland. Op basis van het literatuuronderzoek is bepaald voor welke soortgroepen de aanwezigheid en/of geschiktheid van het plangebied onderzocht diende te worden. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de functie van het plangebied voor vleermuizen, vogels met een vaste verblijfplaats en beschermde grondgebonden zoogdieren, amfibieën, vissen, watergebonden ongewervelden en vaatplanten. Beschermde reptielen komen niet voor in de omgeving van Erp of in de biotopen waar het plangebied uit bestaat, waardoor aanwezigheid van beschermde soorten uit deze soortgroep uitgesloten kan worden. Het plangebied vormt daarnaast geen geschikt leefgebied voor beschermde dagvlinders omdat de bodem te voedselrijk is om als biotoop voor de waardplanten van deze vlindersoorten te kunnen dienen. Bovendien komen de meeste beschermde vlindersoorten op slechts een aantal locaties in Nederland voor (voornamelijk natuurgebieden). Om deze reden is ook deze soortgroep buiten beschouwing van de quickscan gelaten.

Het veldbezoek is op 4 oktober 2017 uitgevoerd door twee ecologen van het NWC. De temperatuur tijdens het veldbezoek bedroeg ongeveer 15°C. Het was bewolkt en de windkracht bedroeg circa 1 Bft. Deze gegevens zijn door de medewerkers in het veld gemeten of ingeschat.

Vleermuizen

Het plangebied is beoordeeld op de mogelijke waarde voor vleermuizen (bijlage 3). Hierbij is beoordeeld in hoeverre de bomen en bebouwing binnen het plangebied geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Er is onder andere gelet op het type bouw materiaal en de aanwezigheid van spouwgaten en andere openingen in de bebouwing waardoor vleermuizen geschikte ruimtes, zoals de spouw, kunnen bereiken. De aanwezige bomen zijn beoordeeld op geschiktheid als verblijfplaats voor vleermuizen, waarbij gelet is op de aanwezigheid van holtes en spleten. Ook is gezocht naar sporen die duiden op de aanwezigheid van vleermuizen, zoals afgebeten vlindervleugels en keuteltjes. Daarnaast is tijdens het veldbezoek beoordeeld of er binnen en in de directe omgeving van het plangebied belangrijke vliegroutes en/of foerageergebied aanwezig zijn.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Vogels met een vaste verblijfplaats worden jaarrond beschermd door de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving (bijlage 4). Voorbeelden van vogels die vaste verblijfplaatsen hebben, zijn de Huismus (*Passer domesticus*), de

Gierzwaluw (*Apus apus*), de Steenuil (*Athene noctua*), de Kerkuil (*Tyto alba*), de Bui-zerd (*Buteo buteo*) en de Sperwer (*Accipiter nisus*). Tijdens de quickscan is het plangebied daarom onderzocht op de aanwezigheid van broedplaatsen van vogels met een vaste verblijfplaats en is bepaald welke gevolgen de voorgenomen plannen voor deze vogels met zich mee kunnen brengen. Hierbij is gelet op sporen (braakballen, veren, uitwerpselen, etc.), nesten (o.a. horsten en oude kraaiennesten) en waarnemingen van de betreffende vogelsoorten (geluid/zicht/territoriumindicerend gedrag). Tevens is bekeken of het gebied een significant onderdeel zou kunnen zijn van de functionele leef-omgeving van een vogelsoort met een vaste verblijfplaats.

Grondgebonden zoogdieren

Volgens gegevens van de Zoogdierverseniging en telmee.nl komen de beschermde Das (*Meles meles*), Wezel (*Mustela nivalis*), Hermelijn (*Mustela erminea*) en Bunzing (*Mustela putorius*) voor in de omgeving van het plangebied. Om deze reden is tijdens het veldbezoek beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt is voor deze soorten.

De Das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Dit geldt ook voor de Hermelijn, Wezel en Bunzing, waarbij de Bunzing en Hermelijn ook voorkomen op vochtig terrein. Tijdens het veldbezoek is gezocht naar sporen, zoals uitwerpselen, pootafdrukken en prooiresten, waaruit de aanwezigheid van deze soorten blijkt. Daarnaast zijn burchten een duidelijk kenmerk van aanwezigheid van de Das.

Amfibieën

Uit verspreidingsgegevens van stichting RAVON blijkt dat de beschermde Rugstreep-pad (*Epidalea calamita*) in de omgeving van het plangebied voorkomt. Om deze reden is tijdens het veldbezoek beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt leefgebied vormt voor deze soort. Hierbij is onder andere gelet worden op de aanwezigheid van zandige terreinen, pioniersvegetatie en geschikt voortplantingswater.

Vissen

Uit verspreidingsgegevens van de Stichting RAVON blijkt dat de beschermde vissoort Grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) in de omgeving van het plangebied voorkomt. Om deze reden is het oppervlaktewater binnen het plangebied tijdens de quickscan steekproefsgewijs bemonsterd met behulp van steeknetten (standaardmodel RAVON, gestrekte maaswijdte 3 mm, netgrootte 70x40 cm) om de aanwezigheid van deze vissoort aan te kunnen tonen, dan wel uit te kunnen sluiten. Alle gevangen vissen zijn in het veld gedetermineerd en zo snel mogelijk weer teruggezet in de watergang waaruit ze kwamen.

Watergebonden ongewervelden

De beschermde waterslak Platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*) zou binnen het plangebied voor kunnen komen. Om de aanwezigheid van de waterslak aan te kunnen tonen, dan wel uit te kunnen sluiten, is de watergang met behulp van een schepnet bemonsterd. Hierbij is het schepnet door de onderwatervegetatie gehaald en is wat bodemmateriaal meegeschept. Vervolgens zijn alle aanwezige waterslakken verzameld. Deze zijn meegenomen en gedetermineerd in het laboratorium.

Vaatplanten

Binnen het plangebied zouden beschermde vaatplanten voor kunnen komen. Tijdens de quickscan is daarom op de aanwezigheid van en geschiktheid van het gebied voor deze soorten gelet. Aan de hand hiervan zijn de gevolgen van de plannen voor beschermde vaatplanten bepaald.

5. Resultaten

Vleermuizen

In de bomen die aanwezig zijn in het plangebied zijn geen geschikte holtes en spleten aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. Ook is het schuurtje dat aanwezig is in het plangebied niet geschikt als vaste verblijfplaats van vleermuizen. De materialen waar dit gebouw van gemaakt is, zoals een dak van platen en enkele wanden, zorgen voor grote schommelingen in temperatuur, in de zomer wordt het te warm en in de winter te koud. Om deze redenen kan de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied met voldoende zekerheid worden uitgesloten. Binnen of op de grenzen van het plangebied is geen belangrijke vlieg-route voor vleermuizen aanwezig. Dit omdat geen aaneengesloten, lange lijnvormige elementen, zoals bomenrijen, aanwezig zijn. Vleermuizen zullen wel gebruik maken van het plangebied als foerageergebied.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan of sporen aangetroffen van vogelsoorten met een vaste verblijfplaats, zoals de Buizerd, Sperwer, Steenuil en Kerkuil binnen het plangebied. Ook zijn geen nesten gevonden die dienst kunnen doen als vaste verblijfplaats, zoals oude kraaiennesten. Het schuurtje aanwezig in het plangebied is ongeschikt voor vogels met een vaste verblijfplaats vanwege afwezigheid van dakpannen en andere geschikte openingen waar vogels met een vaste verblijfplaats onder kunnen nestelen.

Wel is aangrenzend aan het plangebied een schuur aanwezig met geschikte openingen voor een verblijfplaats van de Steenuil en Kerkuil (foto 1).

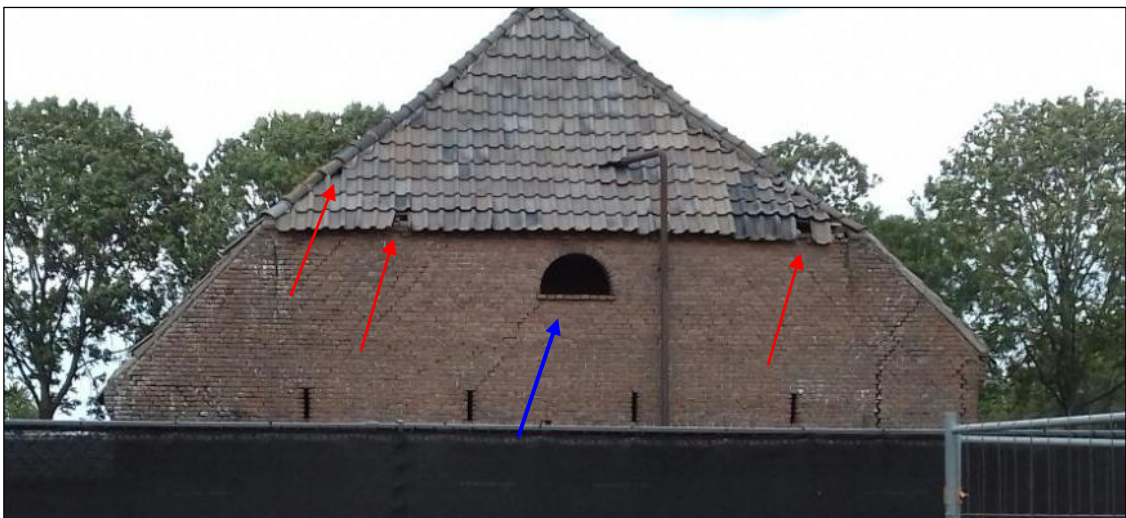

Foto 1: Een schuur aangrenzend aan het plangebied, met geschikte openingen in het dak voor een verblijfplaats van de Steenuil (rode pijlen) en Kerkuil (blauwe pijl)

Het plangebied kan onderdeel zijn van het functionele leefgebied dat bij deze mogelijke verblijfplaats hoort. Om deze reden vervult het plangebied mogelijk een belangrijke functie voor deze soorten.

Tijdens het veldbezoek zijn vijf patrijzen (*Perdix perdix*) gezien in het oosten van het plangebied. Het plangebied is dus (onderdeel van) het leefgebied van de Patrijs.

Grondgebonden zoogdieren

Op basis van de habitatseisen van de Das, Wezel, Hermelijn en Bunzing is het plangebied geschikt bevonden voor deze soorten. Daarnaast zijn tijdens het veldbezoek sporen van marterachtigen (mogelijk Das, Wezel, Hermelijn en/of Bunzing) aangetroffen. Er zijn twee holen aangetroffen van een kleine marterachtige (foto 2 en 3). Ook is midden in het plangebied een keutel van een marterachtige en een prent van een dassenpoot aangetroffen (figuur 4 en foto's 4 en 5 op de volgende pagina). Van de Das zijn geen burchten gevonden in het plangebied. Wel is het plangebied mogelijk onderdeel van het foerageergebied van de Das, Wezel, Hermelijn en/of Bunzing. Om deze redenen kan aanwezigheid van de Das, Wezel, Hermelijn en/of Bunzing in het plangebied niet uitgesloten worden en dient aanvullend onderzoek naar deze soorten uitgevoerd te worden.

Foto 2: Hol van kleine marterachtige

Foto 3: Hol van kleine marterachtige

Figuur 4: locaties van gevonden (mogelijk) sporen Das (blauwe stip) en kleine marterachtige (rode stip)

Foto 4: Uitwerpselen van marterachtige (mogelijk Das) Foto 5: Prent poot Das

Amfibieën

Het plangebied is geschikt als leefgebied voor de Rugstreeppad. Dit omdat de voorbelaste grond geschikt is als overwinteringslocatie: de rugstreeppadden kunnen zich hier ingraven. Ook is er voortplantingswater aanwezig in de vorm van een watergang die in het noorden van het plangebied loopt. Om deze redenen dient aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden op aanwezigheid van de Rugstreeppad.

Vissen

De watergang binnen het plangebied is niet geschikt als leefgebied voor de beschermde Grote modderkruiper. De soort heeft een voorkeur voor verlandende wateren in laag

dynamische overstromingsvlakten en moerasgebieden en prefereert ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei (Ravon.nl, 2017). Dergelijke biotopen zijn niet aanwezig binnen het plangebied. Daarom kan met voldoende zekerheid gesteld worden dat de Grote modderkruiper niet binnen het plangebied voorkomt. Tijdens het veldbezoek voor de quickscan zijn ook geen andere vissoorten aangetroffen.

Watergebonden ongewervelden

De watergang binnen het plangebied is niet geschikt als leefgebied voor de beschermde Platte schijfhoren. De Platte schijfhoren leeft bij voorkeur in niet verontreinigd, helder water met rijke, onderwater vegetatie. Dergelijke biotopen zijn niet aanwezig binnen het plangebied. Daarom kan met voldoende zekerheid gesteld worden dat de Platte schijfhoren niet binnen het plangebied voorkomt. De watergang is wel bemonsterd en de gevonden slakken zijn gedetermineerd in het laboratorium. De aangetroffen soort en aantallen zijn weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: De aangetroffen waterslakken en aantallen

Nederlandse soortnaam	Wetenschappelijke naam	Aantal
Posthoornslak	<i>Planorbarius corneus</i>	85
Gewone schijfhoren	<i>Planorbis planorbis</i>	95
Grote diepslak	<i>Bithynia tentaculata</i>	1
Puntige blaashoren	<i>Physella acuta</i>	4
Ovale poelslak	<i>Radix balthica</i>	7

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplanten waargenomen. Beschermde vaatplanten die ten tijde van het veldbezoek niet zichtbaar waren, worden op basis van de voedselrijke omstandigheden binnen het plangebied ook niet verwacht. Om deze redenen kan de aanwezigheid van beschermde vaatplanten binnen het plangebied met voldoende zekerheid worden uitgesloten.

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Vleermuizen

Het schuurtje binnen het plangebied is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Verder is er geen bebouwing en zijn er geen bomen met geschikte holtes en spleten aanwezig. Hiermee kan de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten. Tevens zijn er binnen en in de directe omgeving van het plangebied geen essentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig. Het plangebied kan wel gebruikt worden als foerageergebied, maar in de directe omgeving zijn voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig. Onder andere in de vorm van de akkers, tuinen en het groen in de directe omgeving van het plangebied. Anders dan de algemene zorgplicht (zie laatste alinea van dit hoofdstuk) bestaan er vanuit de Wet natuurbescherming geen verplichtingen ten aanzien van vleermuizen.

Wel wordt aangeraden om in de nieuwe situatie zo min mogelijk verlichting te gebruiken of om maatregelen te nemen waardoor (licht)verstoring van de dieren zoveel mogelijk voorkomen wordt. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van amberkleurige verlichting en lichtbronnen die naar beneden gericht zijn.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels aangetroffen. Wel is net buiten het plangebied een schuur aanwezig die geschikt is als verblijfplaats voor de Steenuil en Kerkuil. Mogelijk is het plangebied onderdeel van het territorium van de Steenuil en/of Kerkuil en heeft het plangebied een functie als essentieel foerageergebied. Om deze reden dient aanvullend onderzoek gedaan te worden naar de Steenuil en Kerkuil om uit te sluiten of aan te tonen dat in de schuur (buiten het plangebied) een vaste verblijfplaats aanwezig is en het plangebied onderdeel is van het essentiële leefgebied van (één van) deze soorten.

Ook voor de Patrijs is het gebied geschikt als leefgebied. Bovendien zijn er vijf patrijzen gezien in het plangebied. De Patrijs staat op de rode lijst als kwetsbaar. Ook is de staat van instandhouding van de soort in Nederland zeer ongunstig (Sovon, 2017). Aanbevolen wordt om aanvullend onderzoek uit te voeren om vast te kunnen stellen of de Patrijs in het plangebied broedt. Na het aanvullend onderzoek kunnen er indien nodig beschermingsmaatregelen genomen worden, bijvoorbeeld door het leefgebied van de soort te verbeteren. Zo kunnen maatregelen getroffen worden ten gunste van de Patrijs in de vorm van het aanleggen van bloemrijke graanranden, struweelhagen, houtwallen en kruidrijk grasland in de omgeving van het plangebied.

Om nadelige gevolgen voor overige broedende vogels te voorkomen als gevolg van verstoring, wordt aangeraden om de werkzaamheden buiten de broedperiode van vo-

gels (globaal van half maart t/m half juli)* uit te voeren. Indien dit niet mogelijk is, dient voorafgaand door een ecologisch deskundige bepaald te worden of er sprake is van broedgevallen en nadelige gevolgen op deze broedgevallen door de uit te voeren werkzaamheden. Wanneer er broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden worden vastgesteld en er sprake zal zijn van verstoring met een wezenlijke invloed, kunnen de werkzaamheden pas verdergaan wanneer de jonge vogels het nest hebben verlaten. Of dit aan de orde is, kan pas vastgesteld worden na een nieuwe inspectie vlak voorafgaand aan de werkzaamheden en wanneer de planning van de werkzaamheden bekend is.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is geschikt als leefgebied voor de Das, Wezel, Hermelijn en Bunzing. Bovendien zijn er sporen van marterachtigen aangetroffen in het plangebied. Om deze redenen kan aanwezigheid van deze marterachtigen niet uitgesloten worden en dient aanvullend onderzoek gedaan te worden naar deze soorten.

Bij het aanvullende onderzoek naar de marterachtigen (Wezel, Hermelijn, Bunzing en Das) zal beoordeeld worden of het plangebied als vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats of als essentieel foerageergebied (functionele leefomgeving) dient en of de voorgenomen plannen negatieve gevolgen hebben voor de functionaliteit van het gebied als voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats of essentieel foerageergebied voor deze soorten. Bij nadelige gevolgen dient een ontheffing aangevraagd te worden en dienen er maatregelen uitgevoerd te worden die de negatieve effecten op deze soorten en hun leefgebied mitigeren en/of compenseren. Het onderzoek zal worden uitgevoerd met behulp van cameravallen.

Amfibieën

Het plangebied is geschikt als leefgebied van de Rugstreeppad. Om aanwezigheid van de Rugstreeppad uit te sluiten dan wel aan te tonen is aanvullend onderzoek nodig. Dit kan door luisteren naar kooractiviteiten in de periode half april-mei. Ook kan door herpeto platen neer te leggen in het plangebied de aanwezigheid van de Rugstreeppad aangetoond worden.

Vissen

Aanwezigheid van beschermde vissoorten binnen het plangebied kan met voldoende zekerheid uitgesloten worden. Om deze reden bestaan er voor deze soortgroep geen verdere verplichtingen vanuit de Wet natuurbescherming. Wel dient de algemene zorgplicht in acht te worden genomen.

* Voor het broedseizoen wordt in de Wet natuurbescherming geen standaardperiode gehanteerd. Onder andere afhankelijk van de vogelsoort en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn.

Watergebonden ongewervelden

Aanwezigheid van de Platte schijfhoren binnen het plangebied kan uitgesloten worden. Om deze reden bestaan er vanuit de Wet natuurbescherming, anders dan de algemene zorgplicht, geen verdere verplichtingen ten aanzien van watergebonden ongewervelden.

Vaatplanten

Er zijn geen beschermde vaatplanten aangetroffen binnen het plangebied. Vanwege de voedselrijke omstandigheden binnen het plangebied worden deze ook niet verwacht. Vanuit de Wet natuurbescherming bestaan er daarom, anders dan de algemene zorgplicht, geen verdere verplichtingen ten aanzien van deze soortgroep.

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermde) de zorgplicht. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Manieren om aan de zorgplicht te voldoen zijn bijvoorbeeld:

- Er wordt gelegenheid gegeven aan amfibieën en grondgebonden zoogdieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden. Dit gebeurt door onder andere vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken, steenhopen) gefaseerd te verwijderen;
- In verband met verstoring van aanwezige dieren worden de werkzaamheden zoveel mogelijk overdag uitgevoerd;
- Vlak voorafgaand aan de werkzaamheden roering in het water creëren, zodat vissen vroegtijdig het werkgebied kunnen verlaten;
- Werkzaamheden in het water worden niet uitgevoerd als er ijs op het water aanwezig is;
- De werkzaamheden worden bij voorkeur uitgevoerd buiten de gevoelige perioden van vissen, namelijk de voortplanting en in mindere mate de overwintering. Er wordt daarom bij voorkeur niet gewerkt in de periode maart t/m juli. De werkzaamheden worden zo veel mogelijk uitgevoerd van augustus tot en met oktober;
- Het dempen van watergangen wordt in één richting en naar open water toe uitgevoerd, zodat vissen de kans krijgen om te vluchten;
- Indien een geïsoleerde watergang gedempt wordt, wordt deze leeggevist door het waterniveau omlaag te brengen en zoveel mogelijk aanwezige vissen te vangen en te verplaatsen naar geschikte watergangen die intact blijven.

Tijdens de bouwfase moet daarnaast rekening gehouden worden met de kans op vestiging door (beschermde) pionierssoorten, zoals de Rugstreepad, de Kleine plevier (*Charadrius dubius*) en de Oeverzwaluw (*Riparia riparia*). De volgende maatregelen worden getroffen:

- Er wordt voorkomen dat in de broedtijd van de Oeverzwaluw steilwanden in zandlichamen op het bouwterrein aanwezig zijn. Mocht er toch sprake zijn van broedgevallen, dan wordt met de werkzaamheden gewacht totdat nestholtes niet meer in gebruik zijn;
- Voorbelast terrein kan aantrekkelijk zijn voor een soort als de Kleine plevier. Plaatsing van vlaggetjes kan het terrein minder aantrekkelijk maken. Als er sprake is van een broedgeval, dan wordt met de werkzaamheden gewacht totdat eieren uitgekomen zijn;
- Het ontstaan van poeltjes of plassen op het bouwterrein in het zomerhalfjaar (vanaf april) wordt voorkomen, zodat er geen geschikt voortplantingswater voor de Rugstreepad aanwezig is.

Referenties

Database NWC

Ravon.nl

Sovon, 2017. *Patrijs*. Beschikbaar op het World Wide Web via <https://www.sovon.nl/nl/soort/3670>

Telmee.nl

Vlindernet.nl

Zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Beschermden soorten Wet natuurbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming worden alle in Europa voorkomende en in het wild levende vogels beschermd en onderstaande soorten uit overige soortgroepen:

Amfibieën	Bultrug	Kleine	Gewone zeehond
<u>Habitatrichtlijn</u>	Butskop	dwergvleermuis	Grijze zeehond
Boomkikker	Dwergpotvis	Kleine hoefijzerneus	Grote bosmuis
Geelbuikvuurpad	Gestreepte dolfin	Laatvlieger	Haas
Heikikker	Dwergvinvis	Meervleermuis	Hermelijn
Kamsalamander	Gewone dolfin	Mopsvleermuis	Huisspitsmuis
Knoflookpad	Gewone spitsdolfijn	Noordse vleermuis	Konijn
Poelkikker	Gewone vinvis	Rosse vleermuis	Molmuis
Rugstreeppad	Griend	Ruige	Ondergrondse
Vroedmeesterpad	Grijze dolfin	dwergvleermuis	woelmuis
<u>Overige soorten</u>	Kleine zwaardwalvis	Tweekleurige	Ree
Alpenwatersalamander	Narwal	vleermuis	Rosse woelmuis
Bruine kikker	Noordse vinvis	Vale vleermuis	Steenmarter
Gewone pad	Orca	Watervleermuis	Tweekleurige
Kleine watersalamander	Potvis	Landzoogdieren	bosspitsmuis
Meerkikker	Spitsdolfijn van gray	<u>Habitatrichtlijn</u>	Veldmuis
Middelste groene kikker/bastaard kikker	Tuimelaar	Bever	Veldspitsmuis
Vinpoetsalamander	Walrus	Hamster	Vos
Vuursalamander	Witflankdolfijn	Hazelmuis	Waterspitsmuis
Vissen	Witsnuitdolfijn	Lynx	Wezel
<u>Habitatrichtlijn</u>	Witte dolfin	Noordse woelmuis	Wild zwijn
Houting	Vleermuizen	Otter	Woelrat
Steur	<u>Habitatrichtlijn</u>	Wilde kat	Kreeftachtigen
<u>Overige soorten</u>	Baardvleermuis	Wolf	<u>Overige soorten</u>
Beekdonderpad	Bechsteins	<u>Overige soorten</u>	Europese rivierkreeft
Beekprik	vleermuis	Aardmuis	Weekdieren
Elrits	Bosvleermuis	Boommarter	<u>Habitatrichtlijn</u>
Gestippelde alver	Brandts vleermuis	Bosmuis	Bataafse
Grote modderkruiper	Franjestaart	Bunzing	stroommossel
Kwabaal	Gewone	Damhert	Platte schijfhoren
Zeezoogdieren	dwergvleermuis	Das	
<u>Habitatrichtlijn</u>	Gewone	Dwergmuis	
Bruinvis	grootoorvleermuis	Dwergspitsmuis	
	Grijze	Edelhert	
	grootoorvleermuis	Eekhoorn	
	Grote hoefijzerneus	Egel	
	Grote rosse	Eikelmuis	
	vleermuis	Gewone	
	Ingekorven	bosspitsmuis	
	vleermuis		

**Sporenplanten-
bladmossen**Habitatrichtlijn

Geel
schorpioenmos
Tonghaarmuts

**Sporenplanten-
varens**Habitatrichtlijn

Kleine vlotvaren

Overige soorten

Blaasvaren
Groensteel
Schubvaren

ZaadplantenHabitatrichtlijn

Drijvende
waterweegbree
Groenknolorchis
Kruipend
moerasscherm
Liggende raket
Zomerschroeforchis

Overige soorten

Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde
ogentroost
Berggamander
Bergnachtorchis
Blauw guichelheil
Bokkenorchis
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Bruinrode
wespenorchis
Dennenorchis
Dreps
Echte gamander
Franjegentiaan
Geelgroene
wespenorchis
Geplooid
vrouwenmantel
Getande veldsla
Gevlekt
zonneroosje
Glad biggenkruid

Gladde zegge

Groene nachtorchis
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei
Grote
leeuwenklauw
Honingorchis
Kalkboterbloem
Kalketrip
Karthuiseranjier
Karwijselie
Kleine ereprijs
Kleine schorseneer
Kleine wolfsmelk
Kluwenklokje
Knollathyrus
Knolspirea
Korensla
Kranskarwij
Kruiptijm
Lange zonnedaauw
Liggende ereprijs
Moerasingamander
Muurbloem
Naakte lathyrus
Naaldenkervel
Pijlscheefkelk
Roggelelie
Rood
peperboompje
Rozenkransje
Ruw pazelzaad
Scherpkruid
Schubzegge
Smalle raai
Spits havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trosgamander
Veenbloembies
Vliegenorchis
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Wolfskers
Zandwolfsmelk
Zinkvioltje
Zweedse kornoelje

DagvlindersHabitatrichtlijn

Apollovlinder
Boszandoog
Donker
pimpernelblauwtje
Grote vuurvlinder
Moerasparelmoer-
vlinder
Pimpernelblauwtje
Tijmblauwtje
Zilverstreephooi-
beestje

Overige soorten

Aardbeivlinder
Bosparelmoer-
vlinder
Bruin dikkopje
Bruine eikenpage
Duinparelmoer-
vlinder
Gentiaanblauwtje
Grote
parelmoervlinder
Grote vos
Grote
weerschijnvlinder
lepenpage
Kleine heivlinder
Kleine
ijsvogelvlinder
Kommavlinder
Sleedoornpage
Spiegeldikkopje
Veenbesblauwtje
Veenbesparel-
moervlinder
Veenhooibeestje
Veldparelmoer-
vlinder
Zilveren maan

NachtvlindersHabitatrichtlijn

Teunisbloempijl-
staart

HaftenHabitatrichtlijn

Oeveraas

LibellenHabitatrichtlijn

Bronslibel
Gaffellibel

**Gevlekte
witsnuitlibel**

Groene
glazenmaker
Mercurwaterjuffer
Noordse
winterjuffer
Oostelijke
witsnuitlibel
Rivierrombout
Sierlijke
witsnuitlibel

Overige soorten

Beekrombout
Bosbeekjuffer
Donkere
waterjuffer
Gevlekte glanslibel
Gewone bronlibel
Hoogveenglanslibel
Kempense
heidelibel
Speerwaterjuffer

KeversHabitatrichtlijn

Brede
geelrandwaterroof-
kever
Gestreepte
waterroofkever
Juchtleerkever
Vermiljoenkever

Overige soorten

Vliegend hert

ReptielenHabitatrichtlijn

Dikkopschildpad
Gladde slang
Kemp's
zeeschildpad
Lederschildpad
Muurhagedis
Soepschildpad
Zandhagedis

Overige soorten

Adder
Hazelworm
Levendbarende
hagedis
Ringslang

Bijlage 2: Vrijgestelde soorten provincie Noord-Brabant

De verboden als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de wet, gelden voor de vrijgestelde soorten niet bij de uitvoering van handelingen in het kader van:

- De ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Amfibieën

Bruine kikker

Gewone pad

Kleine watersalamander

Meerkikker

Middelste groene kikker/Bastaard kikker

Zoogdieren-landzoogdieren

Aardmuis

Bosmuis

Dwergmuis

Dwergspitsmuis

Egel

Gewone bosspitsmuis

Haas

Huisspitsmuis

Konijn

Ondergrondse woelmuis

Ree

Rosse woelmuis

Tweekleurige bosspitsmuis

Veldmuis

Vos

Wild zwijn

Woelrat

Bijlage 3: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Vleermuizen en hun leefgebied worden beschermd door de Wet natuurbescherming. In deze wet is bepaald dat in het geval van een ruimtelijke ingreep ruim van tevoren bekeken moet worden of de ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Vleermuisverblijfplaatsen zijn op te delen in verschillende typen: winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paarverblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waar tussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de typen verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de wet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de wetgeving. Voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een langlopend onderzoek nodig (van april/mei t/m september/oktober) en zijn 4 tot 7 bezoeken nodig. Om onnodige vertraging te voorkomen, wordt daarom aangeraden om in de planning van de voorgenomen plannen rekening te houden met deze onderzoeksperiode.

Maatregelen ten behoeve van vleermuizen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;
- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten er voor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Wet Natuurbescherming niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden moeten blijven of anderszins op een goede manier vervangen dienen te worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult, moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende mitigerende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaaperperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn.

Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de provincie waarin de ingreep plaatsvindt. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen ook uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Bijlage 4: Vogels en ruimtelijke ingrepen

Als mitigerende maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren. Indien goedgekeurd, wordt door de provincie een “positieve afwijzing” afgegeven.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding in gevaar?

“Ruimtelijke inrichting en ontwikkeling” of een “dwingende reden van groot openbaar belang” gelden echter niet als een wettelijk belang. Dit betekent dat de provincie in het kader van ruimtelijke ingrepen alleen een positieve afwijzing af kan geven.

Bescherming van vogelnesten

Artikel 3.1 lid 2 uit de Wet natuurbescherming luidt:

“Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen”.

Voorafgaand en tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met eventueel aanwezige vogelnesten. Er is sprake van een nest wanneer er nestindicatief gedrag is waargenomen en/of er een broedsel aanwezig is. Het vernielen of beschadigen van een nest is verboden. Dit geldt voor alle vogelsoorten. De meeste vogels maken echter elk broedseizoen een nieuw nest of zijn goed in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen onder de bescherming van de Wnb wanneer het in gebruik is (tijdens het broedseizoen). Wanneer een dergelijk nest niet in gebruik is, is geen ontheffing nodig voor het vernielen of beschadigen ervan.

Verstoring van vogels is ook verboden, maar er bestaat een uitzondering voor verstoring die niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 5 Wnb). Dit betekent dat verstoring tijdens het broedseizoen toegestaan is, mits de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort gewaarborgd blijft.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn niet alleen beschermd wanneer ze in gebruik zijn, maar het hele jaar:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).

2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tot slot is er nog een categorie 5: Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voor deze soorten is extra onderzoek nodig, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Hieronder de lijst met jaarrond beschermde vogelnesten en vogelsoorten waarvan categorisatie gewenst is:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten zijn niet jaarrond beschermd (categorie 5), maar hiervan is inventarisatie wel gewenst:

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>